

## FÖRSVARSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2005 rd

### Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om försvarsmakten

#### INLEDNING

##### **Remiss**

Riksdagen remitterade den 22 november 2005 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om försvarsmakten (RP 199/2005 rd) till försvarsutskottet för beredning.

##### **Sakkunniga**

Utskottet har hört

- lagstiftningsdirektör Seppo Kipinoinen och personaldirektör Pasi Lankinen, försvarsmi-  
nisteriet

- branschchef, VH Risto Lerssi, Huvudstaben
- avtalsfunktionär Jorma Viiala, Förbundet för  
den offentliga sektorn och välfärdsområdena  
JHL rf
- ordförande Marja-Leena Karekivi, Försva-  
rets personalförbund MPHL rf
- ordförande Petteri Leino, Sotilasammattiliit-  
to ry.

Dessutom har utlåtande lämnats av  
— Befälsförbundet rf.

#### PROPOSITIONEN

Som en del av totalreformen av statens pensions-  
system ändrades bestämmelserna om militärpen-  
sioner vid ingången av år 1995 så att man i mili-  
tär tjänst vid fyllda 55 år har rätt till ålderspension  
efter 30 tjänsteår i stället för efter 25 tjäns-  
teår såsom tidigare. Också i fråga om civila  
tjänster ändrades gränserna för avgångsåldern  
eftersom omständigheter som hör samman med  
beredskapen inte förutsatte att den tidigare av-  
gångsåldern, dvs. 60 år, skulle bibehållas. De an-  
ställdas förmåner tryggades i 1995 års pensions-  
reform genom arrangemang under en övergångs-  
period. Så graderade man t.ex. avgångstiden för  
vissa personer som då tjänstgjort som värvade  
till 50—55 enligt den tid som berättigar till pen-  
sion. Likaså graderades avgångstiderna för per-

soner i civil tjänst inom försvarsmakten till 60—  
65. Särskilt i fråga om dessa personalgrupper  
uppstår inom försvarsmakten situationer där per-  
soner måste avgå trots att de ännu inte har hun-  
nit tjäna in full pension.

I denna proposition föreslås att till lagen om  
försvarsmakten fogas en bestämmelse enligt vil-  
ken huvudstaben av vägande skäl och med tjäns-  
temannens samtycke kan besluta att tjänsteman-  
nen får kvarstå i sin tjänst en bestämd tid efter  
avgångsåldern. Tilläggstiden är för en tjänste-  
man till fyllda 68 år och för en tjänsteman i en  
militär tjänst till fyllda 55 år. Lagen avses träda i  
kraft så snart som möjligt.

Propositionen har beretts inom försvarsmi-  
nisteriet. Nio utlåtanden har inlämnats.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Motivering*

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet förslaget behövt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget men med följande anmärkningar.

Försvarsutskottet konstaterar att systemet för militärpersonernas avgångsålder i sin nuvarande utformning är rätt styvt och medför olägenheter. Med hjälp av systemet med militärpensioner jämte gränser för avgångsålder är det möjligt att kontrollera militärpersonalens åldersstruktur med tanke på de krigstida uppgifterna. Övergångsperiodens arrangemang för dock med sig situationer där personer måste avgå trots att de ännu inte har hunnit tjäna in full pension. Årligen har det förekommit ett fåtal sådana fall. Enligt erhållen utredning är fem innehavare av militär specialtjänst beroende av att lagförslaget omedelbart träder i kraft för att kunna behålla sina tjänster.

Att den intjänade pensionen är låg ger enligt erhållen utredning inte i sig en tjänsteman rätt att förbli i tjänst efter uppnådd avgångsålder om det inte är operativt ändamålsenligt för huvudstaben att bevilja förlängning. Försvarsutskottet bad försvarsministeriet och huvudstaben om tilläggsutredning om vilka de konkreta vägande skälen i lagförslaget är som inverkar vid beslut om förlängning av tjänsteförhållandet; i motiveringarna till lagförslaget upptas som exempel på sådana vägande skäl en situation där den pensionstillväxt som inverkar på tjänstemannens pensionslön är mindre än 60 procent.

I försvarsministeriets promemoria till riksdagen 29.11.2005 konstateras att ett vägande skäl kan föreligga om ersättande av en person omedelbart efter avgångsåldern kan förorsaka operativa problem. Ett annat vägande skäl är om det är särskilt svårt att finna ersättning för en tjänstemans kompetens inom försvarsmakten eller på annat håll på arbetsmarknaden. I fråga om militärer måste man som begränsande faktor beakta militärpensionssystemets mål att producera en tillräckligt ung och sakkunnig reserv. Försvars-

utskottet anser dessutom att det är motiverat att förlänga anställningsförhållandet om en person som uppnått avgångsålder ansvarar för ett betydande uppdrag av projekttyp. I vissa fall kan också vissa tidsmässigt avgränsade internationella uppdrag ge anledning att förlänga en tjänst på viss tid. Ett särskilt vägande skäl är enligt försvarsministeriets promemoria att den intjänade pensionen stannar under 60 procent. I så fall väger man in också sparmålen för personalutgifter i statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2004, när man beviljar förlängd tid. Försvarsutskottet föreslår att man vid övervägande av vägande skäl ska beakta ovan nämnda omständigheter i sin helhet.

Försvarsutskottet konstaterar att man både inom privat och offentlig sektor har som mål att personalen ska må bättre på jobbet och att pensioneringsåldern ska höjas. Frågan om förlängning av anställningsförhållandena för de i lagförslaget nämnda personalgrupperna bör betraktas också mot den bakgrunden. I synnerhet kan man inte med operativa orsaker försvara att civil personal inom försvarsmakten särbehandlas i jämförelse med övriga statsanställda.

Utskottet fäster vikt vid att avgörandet när man betraktar vägande skäl ligger hos huvudstaben och inte t.ex. hos truppförbanden. På så sätt kan man bättre garantera personalen ett rättvist bemötande när ansökningar om förlängd tid behandlas. Huvudstaben bör göra sin totalbedömning med iakttagande av 11 § i statstjänstemannalagen (25/2004) och lagen om likabehandling (21/2004).

### *Förslag till beslut*

Med stöd av det ovan anförda föreslår försvarsutskottet

*att lagförslaget godkänns utan ändringar och*

*att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).*

**Utskottets förslag till uttalande**

1. Riksdagen förutsätter att försvarsmakten också i fortsättningen agerar som en god arbetsgivare och principiellt för-

*håller sig positiv till anhänganden om förlängt anställningsförhållande med särskild hänsyn till fall där den intjänade pensionen understiger 60 procent.*

Helsingfors den 2 december 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kauko Juhantalo /cent  
vordf. Jaakko Laakso /vänst  
medl. Tarja Cronberg /gröna  
Tony Halme /saf  
Reijo Kallio /sd  
Bjarne Kallis /kd  
Saara Karhu /sd

Antero Kekkonen /sd  
Seppo Lahtela /cent  
Kalevi Lamminen /saml  
Eero Lankia /cent  
Olli Nepponen /saml  
Lauri Oinonen /cent  
Antti Rantakangas /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.